

המשפט נגד דאר-היום

(המשך מהגליון הקודם)

מנאם ה' סמואל

כהיות שה' סמואל נשא מנאם ארוך מאד חלקו הראשון דרש כשעה לפני הצהרים חלקו השני יותר משעה אחר הצהרים וחלקו השלישי נדחה למחר (היום המערבת) בשעה תשע איז כאז המסום לפרטו; תכנו המלא ימסר לנו היום ונתרגמו לטוראינו בגליון יום מחר. יספיק אם נאמר כאז שה' סמואל יצא מיד אהרי ד' שטטרלינג כמגנו של ה' איתמר בדאב' ושל "דאר-היום" ובשכיל להגן על שניהם הוטיז עדים שונים ליום המשפט. ואלה הם:

עדות פרופ' דנבי

העד הראשון היה פרופ' דנבי שקם צעמד ליד שלחו השופט. לאחר השכתי על ספר התנ"ך כי הגד יגיד רק את האמת הוללה חסירתו על ידי סניגורו של ה' כדאב' ה' סמואל. ועלידי השופט כמר.

סמואל: ד' דנבי התוכל להגיד לי אם היית חותם תמידי לטעון "דאר-היום" משנת 1920?

פרופ' דנבי: כן.

סמואל: האם ידעת את הלשון העברית?

פרופ' דנבי: הנני חושב כי יודע אני את הלשון הזאת ככל אשר יוכל לדעתה נוצרי.

סמואל: האם יודע אתה כי "דאר-היום" מפרסם ירכתונים התומים בשם "עזמת"?

פרופ' דנבי: כן, ירכתונים אלה מופיעים בכל יום ששי בערב.

סמואל: אולי תוכל להגיד לנו מהי מהותם של הירכתונים האלה?

פרופ' דנבי: אלו הן שיהות התוליות. שיסודן היא תסיפות אישיות בדרך ישרה או בלתי ישרה ואוכל להגיד כי לא כלם אוהבים את השיחות האלה. אם בין היהודים.

סמואל: האם טראת את הקטע של ירכתונים אלה מיום ט' כ' באוגוסטום המתיחם לענין הנידון?

פרופ' דנבי: כן.

סמואל: היש לך להטיר דבר מה על הקטע הזה?

פרופ' דנבי: כשנתת הטריאות בו ביום הופיעה לא עשה עלי קטע זה כל רשם זולת התפלאותי שעזבתי של "דאר-היום" יכול לתת מקום בעתוננו לדבר חסר-מעט שכזה.

סמואל: החושב אתה כי יש להתיחם לקטע זה ברצינות?

פרופ' דנבי: ודי שלא.

סמואל: התוכל לבאר מדוע לא התיחסת גם אתה אל הקטע הזה ברצינות?

פרופ' דנבי: כהיותי יודע את הלשון העברית ואת רוחה מצאתי כי בכללי היה כל הענין מפשט מאד. נדמה לי שלכל הספור המסופר בו הייתה סגולה של היות בעלמא וזו בכל אופן הרגש שהרגשתיו אנכי למכרא.

סמואל: היוכל לבאר לכית-הידיו מדוע ראת כבודו בזה לא יותר מהונה מפשמה?

פרופ' דנבי: מפני שכחכירי את העם היהודי ואת אגדתיו והתחיות. גם את התיחסות סופריו לנצרות בכלל מצאתי שאינו הקטע כפי שהובא ב"דאר-היום" יהודי במסורה אלא אורכא — לא יהודי כלל. ועיני הספור הזה הוא העתקה ממה שהלא-יהודים אמרים נגד המושיע ולא היהודים. התובל הוא לדעת עינים. איז מצדם של היהודים כל כפירה. הנני חוזר: כל הספור הנדון הוא פרי אגדה בלתי יהודית ואגנוסטיות נכרית. השופט כמר: כיצד הכינות את הספור אתה?

פרופ' דנבי: פחות או יותר ככה. צדיק הוא מושג של איש המיד מאד. השייד כמעט תמיד למיעוט המאמינים הכי אדוקים בעיני צדיק זה אלהים הוא "אבין" ולכן הלך הצדיק הזה בשעת צרתו אל "אבין" לשאל בעצתו. זוהי תכונתה העיקרית של האגדה כפי שהובאה ב"דאר-היום".

סמואל: סגנון דנבי העסקת את "דאר-היום" מאז הוסדו והתוכל למסר לכית-הידיו את דשקיר הן על-אדות נמיתו הכללית והן על-אדות סגנונו?

פרופ' דנבי: כן, עסק עסקתי את "דאר-היום" מאז הוסדו ויכול אני להציג היר בכל לב כי מעולם לא פגשתי בעמודיו. אם לא בשאר עתוני "הסולל" שום דבר ושום רמז שהיו גלולים לפגע במשהו בנצרות ובנושאיה.

סמואל: היודע אתה אם יש עוד מניינים נוצרים לטעון דאר-היום?

פרופ' דנבי: עד כמה שאני יודע — פרופ' אולברייט מנהל המכוון האמריקני הוא גם לן ממניי "דאר-היום".

השופט כמר: אם אשאלך בדרך אישית. היכול אני להכין מדכריר כי בתורה פרט לא נעלמת עלידי מה שהובא בספור הזה?

פרופ' דנבי: מורא ותיק הנני של "דאר-היום" ומכיו אני איתו היטב. נוצרי טוב אני ככל הנוצרים הטובים. ובכל לב הנני להצהיר כי לא הרגשתי את עצמי נעלב כלל ועיקר. עסכל-זה רוצה אני להטיח כי נוצרים אחרים ששמעו את הספור מפה שני שלישי או רביעי הרגישו אולי את עצמם נעלבים.

השופט כמר: התיבל להשוב כי עורר "דאר-היום" והספור שאנו מדברים בו הנם אנשים בלתי-ישרים או נומים למגנו של נמות?

פרופ' דנבי: בשום אופן לא!

השופט כמר: מה דעתך יכול הנוצרי שאינו רחב-הדעת כמותך. להרגיש בקרא את הקטע המדובר?

פרופ' דנבי: אינני רואה למה לא ירגיש כל נוצרי מה שהרגשתיו אנכי. השופט כמר: לפי דעתך. איפוא איז לו לנוצרי כל מקום להעלב מהקטע הזה?

פרופ' דנבי: כבר העירותי: אנכי טראתי במסור העברי. נוצרים אחרים טראוהו במסורות אחרים—מפה שני שלישי או רביעי. כאז הוא כל התבדל שבגששות. וכשה לי לדעת מה הרגישו אלה האחרונים.

השופט כמר: דעתך היא איפוא. שאילו היו כל הנוצרים שמראו את הספור במסורות האחרים יודעים עברית כמותך. כי אז לא נעלבו הימנו?

פרופ' דנבי: ודאי שלא. כל מה שיכולים היו אלה להגיד אז כי כותב הספור לא נזהר וישר את דרכו על פני שככה של סרה נסה עד למאד... (צחוק באולם).

השופט כמר: דעתך היא איפוא. שלא היה כל רצון מצדם של הטורד ושל הכותב להעליב את הנצרות?

פרופ' דנבי: רחוק. רחוק מאד מכך!

השופט כמר: ודעתך הפרטית ביחס לכל הענין?

פרופ' דנבי: שהכותב היה מחוסר קצב ומשכל. כי אלמלא זאת לא כתבו התובע הכללי המשויל: האוכל. אדוני השופט. להציב שאלה לטע פרופ' דנבי?

השופט כמר: יוכל תוכל.

התובע הכללי: שטרנא שלא היית יודע את תכו הספור לפני טראד אותו. מה היית הושב זמרגיש אז?

פרופ' דנבי: הייתי רואה בכל הענין תסיפה אישית יהודית. אבל לא אוכל לישטר בשום אופן שיהודי ממואד-שטרם. עם פאותיו. יכול היה להכין מתוכו מה שלא הכינותי אנכי. אצל היהודים המאמינים ברובם באל אחד. הכל הואים במושיענו לא באלהים כראם מהגוסט. ורב.

השופט כמר: ולכו יש לישטר בכל זאת. שהספור יוכל להתיחם גם לנוצרי?

פרופ' דנבי: כן. הדבר יוכל להיות.

השופט כמר: מה איפוא. מוכנה של המלה "ממור"?

פרופ' דנבי: לדעתי איז המלה הזאת מתורגמת היטב בתרגום הממשלתי. ממור אצל היהודים הוא אדם שנולד לא בתתאם להיום העברי (Offspring of an irregular Union).

התובע הכללי: האם אוכל להסיק מכאורה כי זאת אומרת שהמלה הזאת מוכנה—מי שנולד בדרך בלתי-רגילה ונכונה?

פרופ' דנבי: אבקש להתחשב אל תרגומי כאל סוג דעתי בענין זה.

התובע הכללי: האם המלים "זה שלד" שבספור אננם יכולים להתרגם "זה בנך"?

פרופ' דנבי: כן. בארז זה אפשרי אלא שלמלים אלה בעברית הרכה מוכנים—נטיין "האיש. הדבר שבו דברת". או "הענין שאלין כונת". ימינו הדבר מאלין שמי שיועד עברית פגרא את המלים האלה במוכנו זה ולא במוכו "זה בנך". שלא היה כלל בדעתו של צדיק שאינו מאמין שהנוצרי הוא בן אלהים. אדרבה—לדעתי צריך למרא את המלים האלו להדגשה על מלת "שלד" זכאז יצא לדעתי עלכו לה' עצמו אולי. אבל לא למושיענו.

סמואל: התודה פרופ' דנבי. כי בהתרגם הספור על ידי אחרים מסבל הוא צורה לרעה?

פרופ' דנבי: כן.

השופט כמר: המתרגם היהודי יהלישו לטובתו והמתרגם הנוצרי יחטירו למכותו (צחוק באולם).

סמואל: היודע אתה גם ערבית?

פרופ' דנבי: כן. במדה מספיקה.

סמואל (בתתו לו עתון "מראת אלשרם: למכרא): התוכל לבאר לי את מוכנו של המלים "אלמסיה אבו זנא"?

פרופ' דנבי: אם לא אפעה מוכנו—המשיח הוא ברוינה.

סמואל: תודה אילי פרופ' דנבי. כי מלים אלו מספיקות הן להעליב נוצרי? פרופ' דנבי בלי כל צל של ספק.

עדות פרופ' אולברייט

פרופ' אולברייט. מנהל המכוון האמריקני בירושלם. הוזמן אחריו. לאחר ששאלוהו על-דבר שנתניו והשביעותו על התנ"ך. ההלח החסירה.

סמואל: כפי שנודע לי הומנת לכאז כרעב עד בהסכמתו המגופוליה האמריקנית?

פרופ' אולברייט: כן.

סמואל: האם גם אתה מתחומי "דאר-היום"?

פרופ' אולברייט: כן.

סמואל: מאימתי?

פרופ' אולברייט: אינני זוכר היטב.

סמואל: בכל-זאת — מעלת'מטה?

פרופ' אולברייט: מאז נפסק עתוני "הארץ" בירושלם.

סמואל: מתי נפסק "הארץ"?

פרופ' אולברייט: בין שלש שנים לשנה. כמדומני.

השופט כמר: זאת אומרת — כשנתים. האיו זאת?

פרופ' אולברייט: כן.

סמואל: המראת את הירכתונים שמתחת לפי ההתומים בשם עזמת? פרופ' אולברייט: מעולם לא טראתי. איז לי פנאי לדברים שכאלה. והושבני בכלל לא לפי כבודי למפל בירכתונים של הסופר הזה. כורא אני רק את מאמרו ואת הדשותיו של העתון.

סמואל: המראת את הגליון מיום החמשה-עשר באוגוסט?

פרופ' אולברייט: כן.

סמואל: ואת הירכתון שהופיע בגליון ההוא והמתיחם לסופר שאנו דנים בו עכשיו?

פרופ' אולברייט: לא כאשר כבר הצהרתי. מעולם לא טראתי את ירכתוניו. סמואל: ותכו הירכתון הזה לא נודע לך ימים אהדים אחר כך?

פרופ' אולברייט: כן. כשלושה ימים אחר-כך.

סמואל: בקראך איתו או המצאת בו הוסר טעם?

פרופ' אולברייט: כן.

השופט כמר: הוסר-טעם רק או טעם?

פרופ' אולברייט: רוצה אני להגיש. כי זה היה יותר מהוסר-טעם. זו היתה שגיאה תכסיסית נוראה.

סמואל: האם היתה שגיאה זאת מספיקה בכדי להמריצד שתבטל את החתימך ל"דאר-היום"?

פרופ' אולברייט: לא!

סמואל: ההנד מני על "דאר-היום" גם עכשיו?

פרופ' אולברייט: החתימה לא נגמרה עדיו (צחוק באולם).

סמואל: האם בתור איש פרטי—התיחסת לכל הענין הזה ברצינות רבה? פרופ' אולברייט: לא!

השופט כמר: ברצינות בכלל?

פרופ' אולברייט: אינני יכול להגיד זאת. מה שאמרתי הוא: ברצינות רבה. השופט כמר: החושב אתה. כי אחרים התיחסו אל הספור ברצינות רבה והרגישו את עצמם נעלבים?

פרופ' אולברייט: כן. ולא. יש רבים שנעלבו ורבים שלא שמו אליו את לבם כלל. הכל תלוי. כמובן. בדרך שבת סופר להם הענין.

השופט כמר: ובאשר לך—התוכל להצהיר כי לא נעלבת מהספור?

פרופ' אולברייט: לא נעלבתי. כי לא הכיתי ללשונו יותר נאה מכותב ירכתונים אלה.

השופט כמר: דעתך היא איפוא. שהירכתון ההוא היה טפל כל-כך. שלא הכית, בקראד אותו, לדברים נאים?

פרופ' אולברייט: כן.

סמואל: פרופ' אולברייט—התוכל להגיד לי כיצד באת לקריא הירכתון? פרופ' אולברייט: העירו את אזני לדבר.

סמואל: מיחו שהעיר את אזניך לדבר?

פרופ' אולברייט: הצריך שאניך?

השופט כמר: הוכות בידך לשחק. אם תרצה. ואולם. אם איז מניעה בכל הגידהנא

פרופ' אלברייט : בישופ סיו.

סמואל : והוא הוא שבקשך לתרגם לו את הטקסט ?

פרופ' אלברייט : לא !

סמואל : אולי בקשך זאת בשם הבטריקה הלטינית, שהוא סגנת ?

פרופ' אלברייט : בישופ סיו לא היה בישופ בשעת כראי את הידענותו

הוא.

סמואל : אולי ידעת מיהו אשר מסר את הדבר לבטריקה ?

פרופ' אלברייט : יש רומזים לאדם אחד, אלא שאינני זוכר לא את שמו

ולא את אישיותו.

השופט בקר : איז זה מו העניו אדוני סמואל, כי תלא ידוע הדבר לכל

שהבטריקה הלטינית היא היא שהגנישה קובלנא נגד "דאר-היום".

סמואל : עד כמה שהדבר ידוע לך, פרופ' אלברייט, היתה האיש שמסר את

העניו לבטריקה אדם שמטרתו היא לקרא את העתונים העברים בשביל למצא

בהם ענינים שכללה ?

פרופ' אלברייט : יש האומרים זאת, אלא שאיני הושב שדברתי על

העניו הזה עם בישופ סיו.

השופט בקר : הרשות בידך לא לענות, אם לא תרצה, ואולם, הושב אתה

כי גם הנוצרים האחרים שכראו את הספור לא נעלבו, כמו שלא נעלבת אתה ?

פרופ' אלברייט : אני לא נעלבתי, אחרים אבלי נעלבו בכל-אופן — זה

היה הרשם שעשה הדבר עליהם.

השופט בקר : על בלב ?

פרופ' אלברייט : על חלק מהם.

השופט בקר : על רובם ?

פרופ' אלברייט : הלא מטעים הבו בכלל שכראו את העניו ואחדים מהם

נעלבו.